

Overrompelende stranding van zeesterren *Asterias rubens* tijdens paasweek 1998 te Koksijde-Oostduinkerke

M.-Th. Vanhaelen

Een paar maanden nadat er zich een massa-stranding van zeesterren voordeed aan de Noord-Franse kust ter hoogte van Zuydcoote en Leffrinckoucke, op amper 15 km van Koksijde (Jacobs, 1998) hebben we tijdens de zeer gure, winterse paasweek soortgelijk fenomeen meegemaakt te Koksijde.

Op 13 april 1998, bij stormweer uit ZW en een toenemende zeebloeï verrieden hele zwermen hongerige meeuwen boven de eblijn dat er iets 'speciaals' begon aan te spoelen. En ja, ter hoogte van de Schipgatduinen vond ik er een 50-tal redelijk grote zeesterren van 10 à 15 cm. De volgende morgen, 14 april had er zich een massale stranding voorgedaan : zowel in de vloedlijn, in een drietal afzettinglijnen en ook verspreid over gans het litoraal lagen er vele 10.000-den zeesterren *Asterias rubens* van $\pm 1,5$ cm tot ± 20 cm. De meeste dieren waren 12 à 15 cm breed. De grote exemplaren gaven praktisch geen reacties meer, maar een paar 100 juvenielen leefden nog. Er waren ook een 1000-tal levende zee-egels *Psammechinus miliaris* aangespoeld, doch over het ganse traject Koksijde-dijk vanaf het Terlinckplein tot Oostduinkerke-dijk telde ik slechts twee gewone slangsterren *Ophiura texturata*.

Eén dag nadien lagen de dode zeesterren tussen massa's lege doubletten *Ensis directus*, langzaam te ontbinden; de aantallen afgepikte armen waren niet te tellen. Op 16 april restten er van die grote stranding nog een paar honderd onverse ontkleurde kadavers in de vloedlijn.

Op 18 april ging ik een kijkje nemen langs de strandhoofden van Koksijde: enkele 100-den zeesterren hadden ofwel de grote stranding overleefd door op de rotsblokken terecht te komen... ofwel waren dit reeds voorlopers van een nieuwe stranding op zondag 19 april! Vele 1000-den, nu meestal levende, grote *Asterias rubens* zijn die dag vóór de dijk, ten N. van de golfbrekers gestrand. Het grootste dier had een diameter van 25 cm. De kleuren van sommige verse dieren waren adembenemend mooi : bordeaux-rood, violet, oranje... Ik merkte vier dieren op met regeneratieverschijnselen (teruggroeien 5de arm). Gedurende die ganse week, van paasmaandag 13 april tot zondag 19 april zijn er,

samen met de zeesterrenstranding nog 10-tallen interessante organismen aangespoeld, waarvan ik hier slechts de bijzonderste opsom :

13-04-1998	KOK + ODK	1 wulk <i>Buccinum undatum</i> met vers dood, aangepikt dier
1 stuk van een plastic-oesterzak waarop ± 40 roze pokken <i>Solidobalanus fallax</i> en
2 zeer kleine doubletten Noorse rotsboorder <i>Hiatella arctica</i>
14-04-1998	KOK	1 levende wulk <i>Buccinum undatum</i>
Reeds 1 intacte, vers dode zee kat <i>Sepia officinalis</i>
1 eikapselband tepelhoren <i>Lunatia catena</i> (zie korte mededelingen)
2 trossen doorzichtige knotszakpijpen <i>Ciona intestinalis</i>
15-04-1998	KOK	1 schild Chinese wolhandkrab <i>Eriocheir sinensis</i> met bijna maximum afmetingen (8,3 cm x 7,4 cm) (Het grootste Nederlandse exemplaar ooit gemeten was iets breder dan 8,5 cm) (Adema, 1991)
1 vers leeg klein tafelmesheftdoublet <i>Ensis minor</i> -16,4 cm
16-04-1998	KOK	1 vers leeg klein tafelmesheftdoublet <i>Ensis minor</i> -13,7 cm
17-04-1998	KOK	1 vers leeg klein tafelmesheftdoublet <i>Ensis minor</i> -15,7 cm
18-04-1998	KOK	een 1000-tal levende nonnetjes <i>Macoma balthica</i>
19-04-1998	KOK	Amerikaanse zwaardscheden <i>Ensis directus</i> :
een paar 10-tal levend
vele 100-den met dood dier
100-den uit de schelp gespoelde dieren
Reeds 1 trosje eikapsels <i>Sepia officinalis</i>
Reeds 1 bundel eikapsels pijlinktvis <i>Loligo spec.</i>
1 dood hondshaaitje <i>Scyliorhinus canicula</i> - 50 cm
2 levende zeepijpen <i>Arenicola marina</i>

Om nog even op de zeesterrenstranding terug te komen : het is de allereerste keer dat ik zo een omvangrijk aanspoelen aan de Westkust meemaak.

Enkele grote strandingen van de laatste 15 jaar heb ik uit mijn notities terug opgevist :

14-15/02/1989	ODK	vele 100-den <i>Asterias rubens</i> , levend, tussen 100.000-den <i>Ensis directus</i> vlak na de stranding van potvis 'Valentijn'
17-18/04/1992	KOK,SIB, DP	100-den zeer grote levende exemplaren, tot 25 cm, tussen 1000-den levende slangsterren <i>Ophiura texturata</i> (Vanhaelen, 1992)

Nog enkele kleinere strandingen hadden plaats in de maanden februari, maart of april, doch zeker niet elk jaar. Er zijn zelfs jaren verlopen dat je praktisch géén zeester zag.

Waarom dan nu ineens zo'n overweldigende aanwezigheid van zeesterren ? Waarschijnlijk hebben de twee strenge winters 1995-96 en 1996-97 grote gedeelten van dijken, havenmuren, strandhoofden en dergelijke 'schoongeveegd', zodanig dat de zeester *Asterias rubens* in een mum van tijd al de vrijgekomen plaats heeft kunnen koloniseren.

Literatuur

- Adema, J.P.H.L., 1991. De krabben van Nederland en België. Leiden: Nationaal Natuurhistorisch Museum. 244 p.
- Jacobs, M., 1998. Massale stranding van zeesterren *Asterias rubens* te Leffrinckoucke. De Strandvlo 18(1): 51-52.
- Vanhaelen, M-Th., 1992. Spectaculaire strandingen op 17 en 18 april 1992 te Koksijde, St.-Idesbald en De Panne. De Strandvlo 12(2): 56-57.

**Lindegaarde, 3
1830 Machelen**